

Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith / Y Cyngor
Dyddiad:	27 Medi 2022 / 29 Medi 2022
Pwnc:	Aelodau Pwyllgor Gwaith Cynorthwyol
Aelod Portffolio	Yr Arweinydd
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro 01248 752586 lynnball@ynysmon.llyw.cymru
Awdur yr Adroddiad:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro 01248 752586 lynnball@ynysmon.llyw.cymru
Ffôn:	01248 752586
E-bost:	lynnball@ynysmon.llyw.cymru
Aelodau Lleol:	Dim effaith uniongyrchol ar unrhyw ward benodol

A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau

A.1 Pwyllgor Gwaith

Cyflwyno unrhyw safbwyntiau i'r Cyngor mewn perthynas â'r cynnig ym mharagraff A.2 isod

A.2 Y Cyngor

1. Awdurdodi penodi dim mwy na thri aelod pwyllgor gwaith cynorthwyol ar unrhyw adeg;
2. Na fydd unrhyw aelod pwyllgor gwaith cynorthwyol yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol ac y bydd unrhyw gais am gydnabyddiaeth ariannol (y byddai'n rhaid ei gyflwyno i Banel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol) yn cael ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn yn gyntaf;
3. Ar wahân i gydnabyddiaeth ariannol, bydd yr holl delerau ac amodau eraill yn cael eu penderfynu gan yr Arweinydd, gan gynnwys:
 - nifer aelodau pwyllgor gwaith cynorthwyol fydd yn cael eu penodi oddi mewn i'r cap cyffredinol a osodwyd gan y Cyngor
 - unrhyw broses benodi ar gyfer y cyfryw unigolion
 - yr unigolion i'w penodi
 - tymor yn y swydd
 - cyfrifoldebau a dyletswyddau'r rolau

Prif Ystyriaethau

A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau

Cyflwynodd Adran 57 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ('y Ddeddf') ddarpariaethau sy'n golygu bod modd penodi aelodau etholedig i fod yn gynorthwywyr i'r Pwyllgor Gwaith (cynorthwywyr).

Diwygiwyd y Cyfansoddiad i adlewyrchu Adran 57 y Ddeddf; ond dim ond drwy benderfyniad gan y Cyngor llawn y gellir rhoi Adran 57 ar waith.

Mae Llywodraeth Cymru wedi datgan mai'r nod yw cefnogi amrywiaeth trwy alluogi aelodau na fyddai o bosib yn gallu ymgymryd â rôl lawn amser ar y weithrediaeth, oherwydd amgylchiadau personol neu amgylchiadau eraill, i gael y cyfle i ddysgu a datblygu. Yn ogystal, byddai'n caniatáu i ystod ehangach o aelodau feithrin profiad ar y weithrediaeth a chynorthwyo i gynllunio olyniaeth yn y dyfodol.

Er nad yw cynorthwywyr yn aelodau o'r Pwyllgor Gwaith, gallant fynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Gwaith a siarad yn y cyfarfodydd hynny, ond nid ydynt yn cael pleidleisio.

Ni fydd y swyddi hyn yn denu uwch-gyflog oni bai y cyflwynir cais llwyddiannus i Banel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol. Mae'r Panel wedi datgan;

"Bydd y Panel yn penderfynu fesul achos ar yr uwch-gyflog priodol, os o gwbl, ar gyfer cynorthwywyr y weithrediaeth."

Noder: Pe byddai uwch-gyflog yn cael ei dalu i gynorthwyydd, ar ôl derbyn cymeradwyaeth gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol yn gyntaf, byddai taliad o'r fath yn cyfrif tuag at y cap cyffredinol a ganiateir i'r Cyngor; sef 17 (sef yr uchafswm statudol o ddim mwy na 50 y cant o aelodaeth y Cyngor).

Os yw'r Cyngor yn cytuno ar yr egwyddor o benodi cynorthwywyr, mae'n rhaid i'r Cyfansoddiad gynnwys darpariaeth ynglŷn â'r nifer uchaf o gynorthwywyr y gellir eu penodi, er mai'r Arweinydd fydd yn gyfrifol am fanylion eraill yn ymwneud â chyfnod y swydd, rolau a chyfrifoldebau ac ati.

Mae'r Ddeddf yn nodi na chaniateir penodi Cadeirydd nac Is-gadeirydd y Cyngor fel cynorthwywyr.

Nid yw Cynorthwywyr yn aelodau o'r Pwyllgor Gwaith, ond byddant yn cael eu trin fel pe baent yn aelodau o'r Pwyllgor Gwaith at ddibenion dyrannu seddi ar bwyllgorau sgrwtini. Mewn geiriau eraill, ni chaiff aelodau o'r Pwyllgor Gwaith, na chynorthwywyr, fod yn aelodau o'r naill bwyllgor sgrwtini na'r llall. Efallai y bydd goblygiadau o ran aelodaeth y pwyllgorau sgrwtini yn sgil hyn.

Serch hynny, mae canllawiau drafft a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan Lywodraeth Cymru yn awgrymu y gallai nifer yr aelodau cyfetholedig ar bwyllgorau sgrwtini gael ei gynyddu, hyd at uchafswm o draean o aelodaeth y pwyllgor. Pŵer ac nid dyletswydd yw'r hyn sy'n cael ei gynnig a mater i'r Cyngor fydd penderfynu a yw am gyfethol aelodau o'r cyhoedd ar y pwyllgorau sgrwtini.

A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau

Yn yr un modd, ar y pwyllgorau lle na ellir cynnwys mwy nag un aelod o'r Pwyllgor Gwaith; sef y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a'r Pwyllgor Safonau, dim ond un aelod o'r Pwyllgor Gwaith, neu gynorthwydd (ond nid y ddau) a ganiateir.

Nid yw'n fwriad i gynorthwydd gael ei ddynodi i ddarparu cymorth parhaol i aelod portffolio penodedig ond, yn hytrach, y bwriad yw y byddai'n cynorthwyo'r Pwyllgor Gwaith cyfan a byddai'n cael ei benodi, ei ddiswyddo a'i reoli gan yr Arweinydd, a fyddai hefyd yn dyrannu cyfrifoldebau a dyletswyddau.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Yr opsiynau yw cymeradwyo neu wrthod yr egwyddor o benodi cynorthwywyr. Mae'r adroddiad hwn yn caniatáu i'r Cyngor ddewis y naill opsiwn neu'r llall.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae hwn yn benderfyniad i'r Cyngor llawn. Mae'r Cyfansoddiad yn nodi bod rhaid rhoi cyfle i'r Pwyllgor Gwaith gyflwyno ei farn i'r Cyngor cyn i'r Cyngor benderfynu a ddylid newid y Cyfansoddiad.

Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Pwrpas yr adroddiad yw i'r Cyngor benderfynu ar y polisi i'w gymeradwyo

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

Dd – Aseu'r effaith bosib (os yw'n berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys	<ul style="list-style-type: none">• Mae'n sicrhau fod y Cyngor yn gweithredu'n gyfreithlon wrth wneud penderfyniadau• Mae'n cynnig cyfle i roi ystod ehangach o brofiad i fwy o aelodau etholedig• Mae'n hwyluso'r gwaith o gynllunio olyniaeth wleidyddol
---	--	--

Dd – Aseu'r effaith bosib (os yw'n berthnasol):		
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaeth ar yr Awdurdod yn y dyfodol. Os felly, sut?-	Na
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda phwy:	Na
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	Na. Mae'r darpariaethau yn statudol
5	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn ei gael ar y grwpiau gwarchoddedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Gallai'r cynnig gael effaith gadarnhaol i'r graddau y bydd yn cyfrannu at nod ddatganedig Llywodraeth Cymru i gefnogi amrywiaeth trwy alluogi aelodau nad ydynt efallai mewn sefyllfa i ymgymryd â rôl llawn amser ar y weithrediaeth, oherwydd amgylchiadau personol neu amgylchiadau eraill, i gael y cyfle i ddysgu a datblygu.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad ei gael ar y rhai hynny sy'n wynebu anfantais economaidd-gymdeithasol.	Amherthnasol
7	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r iaith Gymraeg ac ar drin yr iaith Gymraeg ddim llai ffafriol na'r Saesneg	Gallai'r cynnig gael effaith gadarnhaol i'r graddau y gallai'r aelodau gweithredol cynorthwyol gael mwy o gyfle i ymarfer eu Gymraeg wrth ymgysylltu â'r Pwyllgor Gwaith sydd yn cynnwys siaradwyr Gymraeg ar hyn o bryd. Felly, ni fyddai creu cyfle newydd i ddefnyddio'r Gymraeg ar gael oni bai bod y rôl hon yn cael ei chreu.

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Wedi ystyried yr adroddiad drafft ar 5 Medi 2022. Cefnogol o'r cynnig.
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Mae'r Swyddog Adran 151 yn rhan o'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol ac roedd yn bresennol yn y cyfarfod ar 5 Medi 2022.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Ddim yn berthnasol
4	Adnoddau Dynol (AD)	Ddim yn berthnasol

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
5	Eiddo	Ddim yn berthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Ddim yn berthnasol
7	Caffael	Ddim yn berthnasol
8	Sgriwtini	Nid fydd yn destun craffu gan y bydd y Pwyllgor Gwaith yn cael cyfle i roi eu barn ond mater i'r Cyngor llawn fydd y penderfyniad hwn.
9	Aelodau Lleol	Bydd y canlyniadau yr un fath i bob aelod lleol sydd yn rhan o'r corff a fydd yn gwneud y penderfyniad yn y pen draw, sef y Cyngor llawn. I'w drafod gan yr Arweinwyr Grwp ar 15 Medi 2022

F - Atodiadau:

Ff – Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 a'r Offerynnau Statudol / canllawiau a gynhyrchwyd o dan y ddeddf honno.